

še v obliki konzultacij, v pripravi pa je obširnejši in interdisciplinirano zasnovan cikel predavanj. Vrsta magistrskih in doktorskih tem izpričuje povezanost stolice s prakso, izkušnjami in potrebami, izvirajočimi iz dejavnosti muzejstva in spomeniškega varstva v slovenskem in jugoslovanskem okviru.

Predmet muzeologija in konservatorstvo je naravnano tako, da naj bodoče absolvente popelje od teorije k dejanskemu delu v praksi, od pogosto idealnih interpretacij v posameznih strokah k soočanju s tem, kar študente po končani šoli v resnici čaka. Seznani naj jih z realnimi možnostmi dela v domačih razmerah.

Povedati je treba, da se vedno znova najdejo študenti, ki vrednotijo ta predmet kot nekakšno stransko področje, kot nekaj, kar se sicer dotika njihove glavne usmeritve tj. etnologije, arheologije ali umetnostne zgodovine, kar pa zasluži samo obrobno pozornost. Ti ljudje vidijo v različnih področjih muzeologije in spomeniškega varstva, posebej v temah, ki so vezane na zakonodajo, konvencije, pravila muzejskega dela, dokumentacijo itd. nekakšno nujno zlo, s katerim se bo sicer treba spopasti, ki pa v bistvu človeku odvzema čas, ki bi ga koristneje porabil za strokovno ustvarjanje, predvsem za raziskovanje itd.

Praksa je seveda povsem drugačna: zelo redki se lahko v poznejših poklicih ukvarjajo s čisto znanostjo, kaj šele, da bi se mogli povsem odtegniti vsakdanjemu delu, ki seveda ne more mimo zakonov, samoupravnih aktov, pravilnikov itd.

Govorim iz dolgoletnih izkušenj z mladimi ljudmi in vem, da so bili mnogi med njimi precej razočarani, ko so, postavimo, ugotovili, da je skrb okoli obstoja kulturnih spomenikov precej trdo in včasih tudi duhamorno delo, predvsem pa delo, ki zahteva vztrajnost in zavzetost.

Pri študiju muzeologije in konservatorstva si torej prizadevamo, da bi mlade ljudi vzgojili v praktične in osveščene muzealce in konservatorje, usposobljene za naš delovni vsakdan in konkretno sodelovanje v delitvi dela.

a) Če kratko povzamem: med teorijo posameznih strok na eni in prakso na drugi strani je nedvomno močan razkorak. Predmet Muzeologija in konservatorstvo ima v svojem sedanjem skromnem obsegu namen, da premosti ta razkorak in da poskuša bodoče muzejske in konservatorske delavce pripraviti na realnost, ki jih čaka.

b) Predmet ne želi biti ozko teoretičen in abstrakten, saj je v kratkem kursu 2 semestrov nedvomno koristnejše, da usposobimo študente za neposredno prakso, v kateri ima odločilen pomen tudi meddisciplinska vpetost, ki se kaže v delu muzejev in zavodov za varstvo kulturne dediščine. Od tod tudi skupen študij muzeologije in konservatorstva za študente arheologije, etnologije, umetnostne zgodovine in akademije likovnih umetnosti. Napak bi bilo, če bi se seznanjali samo z muzejsko in spomeniškovarstveno problematiko znotraj svoje stroke, praksa pa bi jih postavljala pred povsem drugačne, kompleksne probleme.

c) Kar zadeva družbeno angažiranost, bi si upal trditi, da prav muzeologija in konservatorstvo uvajata k seznanjanju z neposrednim delom, saj je odločilnim poglavjem za izhodišče naša zakonodaja, tj. zakon o varovanju naravne in kulturne dediščine, se pravi vseobča družbena skrb, ki naj prodre v bazo in katere poglobljanje bo v odločilni meri dolžnost bodočih delavcev v teh strokah.

SERGEJ VRIŠER

ETNOLOGIJA IN ARHITEKTURA

Novi cilji tako arhitekture kot etnologije, ki sta se obe končno začeli ukvarjati s človekom kot merilom prostora in načina življenja, zahtevajo tudi nove medsebojne povezave. Postavlja se vprašanje dopolnitve teoretskih izhodišč obeh ved, hkrati pa izobrazbe take vrste strokovnjakov in znanstvenikov, ki bi bili sposobni dopolniti vlogo bivalnega prostora in bivanja (poleg likovno materialnih meril) še z vsebinsko vrednostjo.

Nujnost interdisciplinarnega raziskovanja, vrednotenja in načrtovanja človekovega življenjskega prostora izvira iz spoznanja, da je človekov način življenja, ki pogojuje nastanek, razvoj ali ohranjanje arhitekture, hkrati tudi posledica že izoblikovanega bivalnega prostora. Zato je postalo — najprej v praksi, danes tudi v pedagoškem procesu — medsebojno poznavanje obeh strok dejanska potreba.

Ker so novi cilji obeh ved ne le pri nas ampak tudi v svetu šele dobro zastavljeni, nastaja težava z uresničitvijo naloge. Da bi izvedli zadovoljiv študijski program, bi bilo potrebno v okvirih obeh matičnih kateder dopolniti učni program. Sedanja rešitev v obliki izbirnega predmeta na etnologiji in kot obvezni predmet na arhitekturi (Obnova in varstvo arhitekturne dediščine) z enim predavateljem ne more zadoščati pomembnosti naloge. To je mogoče razbrati tudi iz vsakoletnih težav, ki nastajajo ob preizkusu znanja na terenu.

Vsebina učnega programa za etnologe naj bi zadostila splošno potrebnemu znanju vsakega etnologa, ki se kakorkoli srečuje z arhitekturo, obenem pa naj bi omogočala posebno poglobitev za tiste, ki želijo svoje delo usmeriti prav v to smer. Zato naj bi dobili študenti etnologije splošno znanje o metodologiji raziskav, vrednotenja in načrtovanja bivalnega prostora, kakršne uporabljata arhitektura, arhitekti pa obratno o metodologiji, ki se je poslužuje etnologija v odnosu do načina bivanja v tem prostoru. To hkrati pojasnjuje tudi potrebo po občasnem sodelovanju med obema učnima procesoma. Sedaj je to zagotovljeno med terenskim delom, kar je dobra usmeritev, ki pa žal še ni dovolj redna.

Drugi cilj povezave etnologije in arhitekture bo dosežen, ko bo mogoče uveljaviti tudi novo vlogo diplomiranega etnologa, ki ne bo več le pasivni raziskovalec, temveč se bo vključil kot aktivni oblikovalec boljše vsebine našega načina življenja in oblike bivalnega okolja. To zajema tudi že sedanji program predmeta, ki v okviru terenskih vaj predvideva sodelovanje slušateljev v dejanskem raziskovalnem in načrtovalnem procesu. Da postaja tak profil etnologa tudi že družbeno vse bolj pomemben, kažejo prvi primeri vključevanja ne le v zavode za spomeniško varstvo temveč tudi v okvire projektantskih organizacij. Za doseg tega cilja pa je potrebno omogočiti ali bolje — razviti tudi specializacijo v obliki seminarjskih, diplomskih in podiplomskih oblik študija.

Ljubljana, november 1980

PETER FISTER